

385. 15

1973 JAN 2 0

Tábla, emlékebe...

A végállomáson szétszedik a koszorút

Búcsúzik a villamos (Lévai András felvétele)

Budapest, Rákóczi út: utolsó villamos

Pezsgősüveg csörömpölve széptáncot, fehérvirágos koszorú libben, villanófénnyek, reflektorok pillognak, bábmeszk, szerelmesek, öregek emelgetik fázósan lábukat, rendőrök cinkosan asszisztálnak a tilosba lépőknek, óramutató éjjelre fordul. Czibik János villamosvezető némi szertartással teszi rá kezét az indítófogantyúra: az utolsó Rákóczi úti villamos szusszanva megindul, hogy megtegye néhány búcsúzó kilométerét.

Budapest: kétmillió, tízmillió, tizenötmillió ember Örök Városa. Hagyományos város: itt hagyományzámba megy a hagyományt őrizni. A „lázaadó” ifjú ugyanott várja partnerét, ahol nagynyja a nagypapát várta nem kevés esztendővel ezelőtt. A Nemzetinél, az óra alatt. Holott már nincs is a helyén a Nemzeti. Mert Budapest a változások városa is. Illik rá, amit a népmese a királyok kincséről mond: fogytán nő. Főlemészti saját hagyományait, emlékeit, régiségeit — de az újak, amelyek ezek helyére lépnek, törés nélkül válnak tradíciókká.

„Meghalt a király, éljen a király!”

A metró egy hete avattuk, s most a régi villamos búcsúzik. Hetvenöt év után. Valaha ő söpörte el ilyen magabiztosan a lovasutat, ahogy most Karinthy „földalatti repülőgépe” győzött gyorsaságával, biztonságával, kényelmével. De a búcsú többnyire fájdalmas, ez pedig különösen az, hisz régi barátot parentálunk el. Ezért is támadt a 44-es, 67-es, 68-as villamos körül oly éles vita. Az idősebbek félnek a metró gyors mozgólépcsőjétől, a magas autóbuszoktól. Egyeseknek többszöri átszállást jelent az új közlekedési rend, másoknak többletköltséget. A legtöbben pedig egészen egyszerűen sajnálták megválni Pest egyik hagyományától. Hiába, Budapest hagyományos város.

Czibik János mereven figyeli a síneket. Harminc éve ismeri őket. Kalauzként kezdte 1942-ben, több mint évtizede vezeti is a kocsikat. Búcsúzik. Nyugdíjba megy ő is. Ha ezentúl

belátogat a központba, az Akácfa utcába, autóbusszal fog utazni.

A búcsú azonban vidám is.

Nyüzsgőnek a filmesek, fotósok, riporterek. Gyene László, a Budapesti Közlekedési Vállalat igazgatóhelyettese az első kocsin zötykölődve azt magyarázza, hogy a kétszázezer utas, aki nap mint nap végigvillamosozott a Rákóczi úton, mennyivel gyorsabban ér céljához metróval, autóbusszal. A sínek helyét az autók kapják.

Az új metróvonal megnyitásával, a Rákóczi úti villamos megszüntetésével harmincöt villamos- és autóbuszjárat változik meg a városban. Akadnak majd, de hányan, akik fölülnek megszokott autóbuszukra, villamosukra, amely egyszer csak lekanyarodik a megszokott útvonalról, s viszi-viszi az utast, aki még nem „állt át” az új közlekedési rendre.

A búcsúzó „sárga” ablakaiban hatalmas táblák hirdetik: „Utolsó villamos a Rákóczi úton”. Az Erzsébet-híd előtt forgalmi dugó: az utolsó előtti villamos még utoljára elromlott. Várni kell, amíg megjavítják. Albert Jenő villamosvezető kollégája mögött áll. Ő veszi majd át elődje helyét. A remizbe már ő viszi a szerelvényt.

— Kicsit sajnálom, hogy nem megyünk többet a Rákóczi úton. Rövidebb lesz a 68-as járat, több a forduló. És... unalmasabb lesz.

Természetesen az emlékgyűjtők sem pihennek. A villamos befut a Móricz Zsigmond körtérre, embergyűrű veszi körül. Pillanatok alatt elfogy a fehérvirágos koszorú, eltűnnek a jól ismert járat táblák. Farkas Tibor és Kovács Eva már menetközben lekasztotta az egyiket — most, mint harci zsákmányt, diadalmasan viszik haza.

Éjjél elmúlt, lassan fél egy. Az autók már a síneken is járnak. Csak néhány megállóban várakozik még egy-két rosszul tájékozott utas. Ők még nem tudják, hogy elment az utolsó villamos.

—spé—